

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ

॥ ಸಪ್ತವಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

॥ ಸಪ್ತವಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ॥

ಪ್ರಸ್ರವಣಗಿರೌ ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋರ್ಮಿಥಃ ಸಂಲಾಪಃ

ಅಭಿಷಿಕ್ತೇ ತು ಸುಗ್ರೀವೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟೇ ವಾನರೇ ಗುಹಾಂ |
ಆಜಗಾಮ ಸಹ ಭ್ರಾತ್ರಾ ರಾಮಃ ಪ್ರಸ್ರವಣಂ ಗಿರಿಂ || 4.27.1 ||

ಶಾರ್ದೂಲಮೃಗಸಂಘುಷ್ಠಂ ಸಿಂಹೈರ್ಭೀಮರವೈರ್ವೃತಂ |
ನಾನಾಗುಲ್ಮಲತಾಗೂಢಂ ಬಹುಪಾದಪಸಂಕುಲಂ || 4.27.2 ||

ಮುಕ್ತವಾನರಗೋಪುಚ್ಛೈರ್ಮಾರ್ಜಾರೈಶ್ಚ ನಿಷೇವಿತಂ |
ಮೇಘರಾಶಿನಿಭಂ ಶೈಲಂ ನಿತ್ಯಂ ಶುಚಿಕರಂ ಶಿವಂ || 4.27.3 ||

ತಸ್ಯ ಶೈಲಸ್ಯ ಶಿಖರೇ ಮಹತೀಮಾಯತಾಂ ಗುಹಾಂ |
ಪ್ರತ್ಯಗ್ಮೃಣ್ಣೀತ ವಾಸಾರ್ಥಂ ರಾಮಃ ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾ ಸಹ || 4.27.4 ||

ಕೃತ್ವಾ ಚ ಸಮಯಂ ರಾಮಃ ಸುಗ್ರೀವೇಣ ಸಹಾನಘಃ |
ಕಾಲಯುಕ್ತಂ ಮಹದ್ವಾಕ್ಯಮುವಾಚ ರಘುನಂದನಃ || 4.27.5 ||

ವಿನೀತಂ ಭ್ರಾತರಂ ಭ್ರಾತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿವರ್ಧನಂ |
ಇಯಂ ಗಿರಿಗುಹಾ ರಮ್ಯಾ ವಿಶಾಲಾ ಯುಕ್ತಮಾರುತಾ || 4.27.6 ||

ಅಸ್ಯಾಂ ವತ್ಸ್ಯಾಮ ಸೌಮಿತ್ರೇ ವರ್ಷರಾತ್ರಮರಿಂದಮ |
ಗಿರಿಶೃಂಗಮಿದಂ ರಮ್ಯಮುತ್ತಮಂ ಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜ || 4.27.7 ||

ಶ್ವೇತಾಭಿಃ ಕೃಷ್ಣತಾಮ್ರಾಭಿಃ ಶಿಲಾಭಿರುಪಶೋಭಿತಂ |
ನಾನಾಧಾತುಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ನದೀದರ್ದುರಸಂಯುತಂ || 4.27.8 ||

ವಿವಿಧೈರ್ವೃಕ್ಷಷಂಡೈಶ್ಚ ಚಾರುಚಿತ್ರಲತಾಯುತಂ |
ನಾನಾವಿಹಗಸಂಘುಷ್ಪಂ ಮಯೂರವರನಾದಿತಂ || 4.27.9 ||

ಮಾಲತೀಕುಂದಗುಲ್ಮೈಶ್ಚ ಸಿಂದುವಾರೈಃ ಶಿರೀಷಕೈಃ |
ಕದಂಬಾರ್ಜುನಸರ್ಭೈಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿತ್ತೈರುಪಶೋಭಿತಂ || 4.27.10 ||

ಇಯಂ ಚ ನಲಿನೀ ರಮ್ಯಾ ಪುಲ್ಲಪಂಕಜಮಂಡಿತಾ |
ನಾತಿದೂರೇ ಗುಹಾಯಾ ನೌ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನೃಪಾತ್ಮಜ || 4.27.11 ||

ಪ್ರಾಗುದಕ್ಪವಣೇ ದೇಶೇ ಗುಹಾ ಸಾಧು ಭವಿಷ್ಯತಿ |
ಪಶ್ಚಾಚ್ಛ್ರಮೋನ್ನತಾ ಸೌಮ್ಯ ನಿವಾತೇಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ || 4.27.12 ||

ಗುಹಾದ್ವಾರೇ ಚ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಶಿಲಾ ಸಮತಲಾ ಶಿವಾ |
ಕೃಷ್ಣಾ ಚೈವಾಯತಾ ಚೈವ ಭಿನ್ನಾಂಜನಚಯೋಪಮಾ || 4.27.13 ||

ಗಿರಿಶೃಂಗಮಿದಂ ತಾತ ಪಶ್ಯ ಚೋತ್ತರತಃ ಶುಭಂ |
ಭಿನ್ನಾಂಜನಚಯಾಕಾರಮಂಭೋಧರಮಿವೋದಿತಂ || 4.27.14 ||

ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಮಪಿ ದಿಶಿ ಸ್ಥಿತಂ ಶ್ವೇತಮಿವಾಂಬರಂ |
ಕೈಲಾಸಶಿಖರಪ್ರಖ್ಯಂ ನಾನಾಧಾತುವಿರಾಜಿತಂ || 4.27.15 ||

ಪ್ರಾಚೀನವಾಹಿನೀಂ ಚೈವ ನದೀಂ ಭೃಶಮಕರ್ದಮಾಂ |
ಗುಹಾಯಾಃ ಪರತಃ ಪಶ್ಯ ತ್ರಿಕೂಟೇ ಜಾಹ್ನವೀಮಿವ || 4.27.16 ||

ಚಂದನೈಸ್ತಿಲಕೈಃ ಸಾಲೈಸ್ತಮಾಲೈರತಿಮುಕ್ತಕೈಃ |
ಪದ್ಮಕೈಃ ಸರಲೈಶ್ಚೈವ ಅಶೋಕೈಶ್ಚೈವ ಶೋಭಿತಾಂ || 4.27.17 ||

ವಾನೀರೈಸ್ತಿಮಿದೈಶ್ಚೈವ ಬಕುಲೈಃ ಕೇತಕೈರಪಿ |
ಹಿಂತಾಲೈಸ್ತಿನಿಶೈರ್ನೀಪೈರ್ವೇತಸೈಃ ಕೃತಮಾಲಕೈಃ || 4.27.18 ||

ತೀರಜೈಃ ಶೋಭಿತಾ ಭಾತಿ ನಾನಾರೂಪೈಸ್ತತಸ್ತತಃ |
ವಸನಾಭರಣೋಪೇತಾ ಪ್ರಮದೇವಾಭ್ಯಲಂಕೃತಾ || 4.27.19 ||

ಶತಶಃ ಪಕ್ಷಿಸಂಘೈಶ್ಚ ನಾನಾನಾದವಿನಾದಿತಾ |
ಏಕೈಕಮನುರಕ್ತೈಶ್ಚ ಚಕ್ರವಾಕ್ಯೈರಲಂಕೃತಾ || 4.27.20 ||

ಪುಲಿನೈರತಿರಮೈಶ್ಚ ಹಂಸಸಾರಸಸೇವಿತಾ |
ಪ್ರಹಸಂತೈವ ಭಾತ್ಯೇಷಾ ನಾನಾರತ್ನಸಮನ್ವಿತಾ || 4.27.21 ||

ಕ್ಷಚಿನ್ನೀಲೋತ್ಪಲೈಶ್ಚನ್ನಾ ಭಾತಿರಕ್ಷೋತ್ಪಲೈಃ ಕ್ಷಚಿತ್ |
ಕ್ಷಚಿದಾಭಾತಿ ಶುಕ್ಲೈಶ್ಚ ದಿವ್ಯೈಃ ಕುಮುದಕುಡ್ಮಲೈಃ || 4.27.22 ||

ಪಾರಿಪ್ಲವಶತ್ಯೈರ್ಜುಷ್ಣಾ ಬರ್ಹಿಕ್ರೌಂಚವಿನಾದಿತಾ |
ರಮಣೀಯಾ ನದೀ ಸೌಮ್ಯ ಮುನಿಸಂಘನಿಷೇವಿತಾ || 4.27.23 ||

ಪಶ್ಯ ಚಂದನವೃಕ್ಷಾಣಾಂ ಪಂಕ್ತೀಃ ಸುರುಚಿರಾ ಇವ |
ಕಕುಭಾನಾಂ ಚ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಮನಸೈವೋದಿತಾಃ ಸಮಂ || 4.27.24 ||

ಅಹೋ ಸುರಮಣೀಯೋಽಯಂ ದೇಶಃ ಶತ್ರುನಿಷೂದನ |
ದೃಢಂ ರಂಸ್ಯಾವ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಸಾಧ್ವತ್ರ ನಿವಸಾವಹೇ || 4.27.25 ||

ಇತಶ್ಚ ನಾತಿದೂರೇ ಸಾ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾ ಚಿತ್ರಕಾನನಾ |
ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ಪುರೀ ರಮ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನೃಪಾತ್ಮಜ || 4.27.26 ||

ಗೀತವಾದಿತ್ರನಿರ್ಘೋಷಃ ಶ್ರೂಯತೇ ಜಯತಾಂ ವರ |
ನದತಾಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಚ ಮೃದಂಗಾಡಂಬರೈಃ ಸಹ || 4.27.27 ||

ಲಬ್ಧ್ವಾ ಭಾರ್ಯಾಂ ಕಪಿವರಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ಸುಹೃದ್ವೃತಃ |
ಧ್ರುವಂ ನಂದತಿ ಸುಗ್ರೀವಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಹತೀಂ ಶ್ರಿಯಂ || 4.27.28 ||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ನೃವಸತ್ ತತ್ರ ರಾಘವಃ ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ |
ಬಹುದೃಶ್ಯದರೀಕುಂಜೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸ್ರವಣೇ ಗಿರೌ || 4.27.29 ||

ಸುಸುಖೇ ಹಿ ಬಹುದ್ರವ್ಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಹಿ ಧರಣೀಧರೇ |
ವಸತಸ್ತಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯ ರತಿರಲ್ಪಾಪಿ ನಾಭವತ್ || 4.27.30 ||

ಹೃತಾಂ ಹಿ ಭಾರ್ಯಾಂ ಸ್ಮರತಃ ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಗರೀಯಸೀಂ |
ಉದಯಾಭ್ಯುದಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಶಾಂಕಂ ಚ ವಿಶೇಷತಃ || 4.27.31 ||

ಆವಿವೇಶ ನ ತಂ ನಿದ್ರಾ ನಿಶಾಸು ಶಯನಂ ಗತಂ |
ತತ್ಸಮುತ್ಥೇನ ಶೋಕೇನ ಬಾಷ್ಪೋಪಹತಚೇತನಂ || 4.27.32 ||

ತಂ ಶೋಚಮಾನಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ನಿತ್ಯಂ ಶೋಕಪರಾಯಣಂ |
ತುಲ್ಯದುಃಖೋಽಬ್ರವೀದ್ಭ್ರಾತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಽನುನಯಂ ವಚಃ || 4.27.33 ||

ಅಲಂ ವೀರ ವ್ಯಥಾಂ ಗತ್ವಾ ನ ತ್ವಂ ಶೋಚಿತುಮರ್ಹಸಿ |
ಶೋಚತೋ ಹ್ಯವಸೀದಂತಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಾ ವಿದಿತಂ ಹಿ ತೇ || 4.27.34 ||

ಭವಾನ್ ಕ್ರಿಯಾಪರೋ ಲೋಕೇ ಭವಾನ್ ದೇವಪರಾಯಣಃ |
ಆಸ್ತಿಕೋ ಧರ್ಮಶೀಲಶ್ಚ ವ್ಯವಸಾಯೀ ಚ ರಾಘವ || 4.27.35 ||

ನ ಹ್ಯವ್ಯವಸಿತಃ ಶತ್ರುಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ತಂ ವಿಶೇಷತಃ |
ಸಮರ್ಥಸ್ತ್ವಂ ರಣೇ ಹಂತುಂ ವಿಕ್ರಮೇ ಜಿಹ್ಮಕಾರಿಣಂ || 4.27.36 ||

ಸಮುನ್ಮೂಲಯ ಶೋಕಂ ತ್ವಂ ವ್ಯವಸಾಯಂ ಸ್ಥಿರೀಕುರು |
ತತಃ ಸಪರಿವಾರಂ ತಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ಹಂತುಮರ್ಹಸಿ || 4.27.37 ||

ಪೃಥಿವೀಮಪಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಸಸಾಗರವನಾಚಲಾಂ |
ಪರಿವರ್ತಯಿತುಂ ಶಕ್ತಃ ಕಿಂ ಪುನಸ್ತಂ ಹಿ ರಾವಣಂ || 4.27.38 ||

ಶರತ್ಕಾಲಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷಸ್ವ ಪ್ರಾವೃಟ್ಕಾಲೋಽಯಮಾಗತಃ |
ತತಃ ಸರಾಷ್ಟ್ರಂ ಸಗಣಂ ರಾವಣಂ ತಂ ವಧಿಷ್ಯಸಿ || 4.27.39 ||

ಅಹಂ ತು ಖಲು ತೇ ವೀರ್ಯಂ ಪ್ರಸುಪ್ತಂ ಪ್ರತಿಬೋಧಯೇ |
ದೀಪೈರಾಹುತಿಭಿಃ ಕಾಲೇ ಭಸ್ಮಚ್ಛನ್ನಮಿವಾನಲಂ || 4.27.40 ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಹಿ ತದ್ ವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯ ಹಿತಂ ಶುಭಂ |
ರಾಘವಃ ಸುಹೃದಂ ಸ್ನಿಗ್ಧಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ || 4.27.41 ||

ವಾಚ್ಯಂ ಯದನುರಕ್ತೇನ ಸ್ನಿಗ್ಧೇನಂ ಚ ಹಿತೇನ ಚ |
ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಯುಕ್ತೇನ ತದುಕ್ತಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತ್ವಯಾ || 4.27.42 ||

ಏಷ ಶೋಕಃ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಃ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾವಸಾದಕಃ |
ವಿಕ್ರಮೇಷ್ಟಪ್ರತಿಹತಂ ತೇಜಃ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಯಾಮ್ಯಹಂ || 4.27.43 ||

ಶರತ್ಕಾಲಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಷ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೋಽಸ್ಮಿ ವಚನೇ ತವ |
ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ನದೀನಾಂ ಚ ಪ್ರಸಾದಮನುಪಾಲಯನ್ || 4.27.44 ||

ಉಪಕಾರೇಣ ವೀರಸ್ತು ಪ್ರತಿಕಾರೇಣ ಯುಜ್ಯತೇ |
ಅಕೃತಜ್ಞೋಽಪ್ರತಿಕೃತೋ ಹಂತಿ ಸತ್ತ್ವವತಾಂ ಮನಃ || 4.27.45 ||

ತದೇವ ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಣಿಧಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ
ಕೃತಾಂಜಲಿಸ್ತತ್ ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯ ಭಾಷಿತಂ |
ಉವಾಚ ರಾಮಂ ಸ್ವಭಿರಾಮದರ್ಶನಂ
ಪ್ರದರ್ಶಯನ್ ದರ್ಶನಮಾತ್ಮನಃ ಶುಭಂ || 4.27.46 ||

ಯಥೋಕ್ತಮೇತತ್ ತವ ಸರ್ವಮೀಪ್ಸಿತಂ
ನರೇಂದ್ರ ಕರ್ತಾ ನಚಿರಾತ್ ತು ವಾನರಃ |
ಶರತ್ಪ್ರತೀಕ್ಷಃ ಕ್ಷಮತಾಮಿಮಂ ಭವಾನ್
ಜಲಪ್ರಪಾತಂ ರಿಪುನಿಗ್ರಹೇ ಧೃತಃ || 4.27.47 ||

ನಿಯಮ್ಯ ಕೋಪಂ ಪರಿಪಾಲ್ಯತಾಂ ಶರತ್
ಕ್ಷಮಸ್ವ ಮಾಸಾಂಶ್ಚತುರೋ ಮಯಾ ಸಹ |

ವಸಾಚಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಮೃಗರಾಜಸೇವಿತೇ

ಸಂವರ್ತಯಿಷ್ಯತ್ಸುವಧೇ ಸಮುದ್ಯಮಂ || 4.27.48 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ

ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ ಸಪ್ತವಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ||